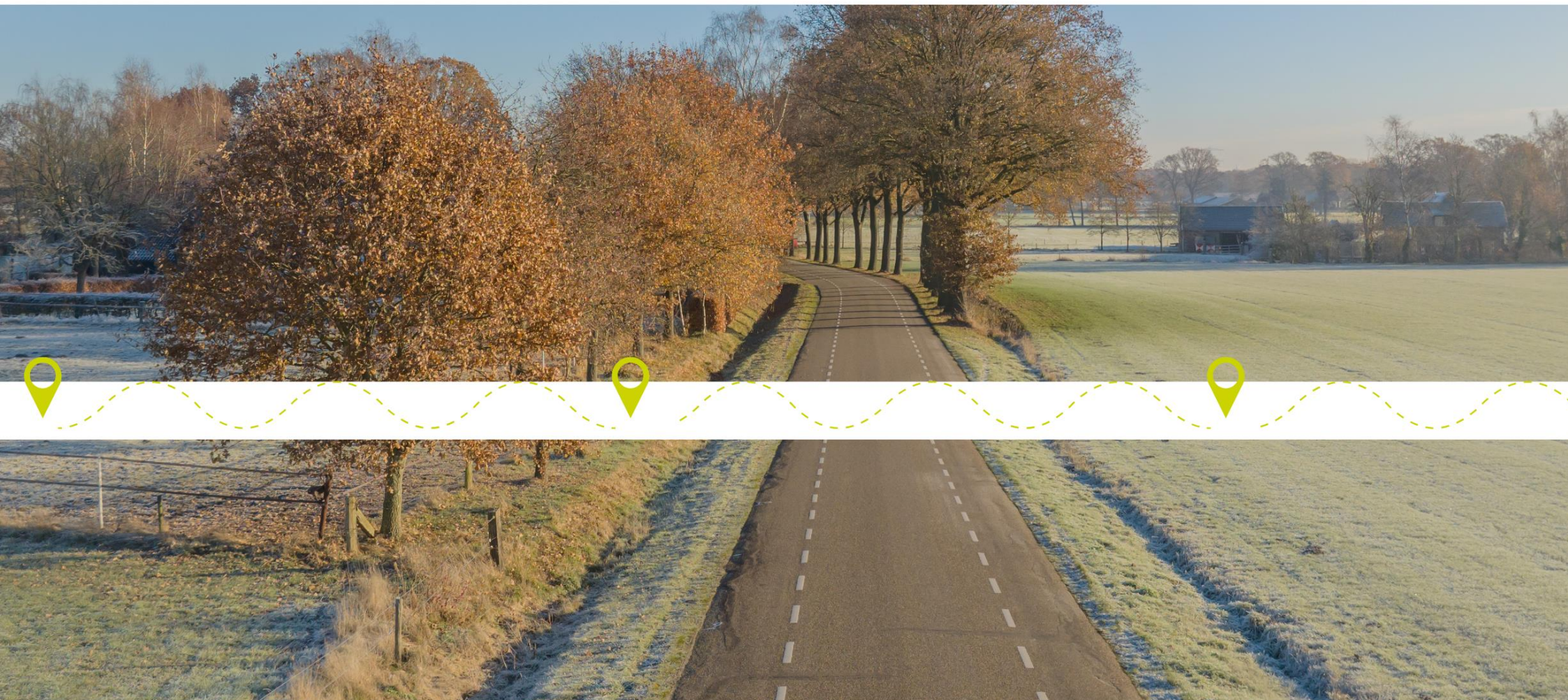
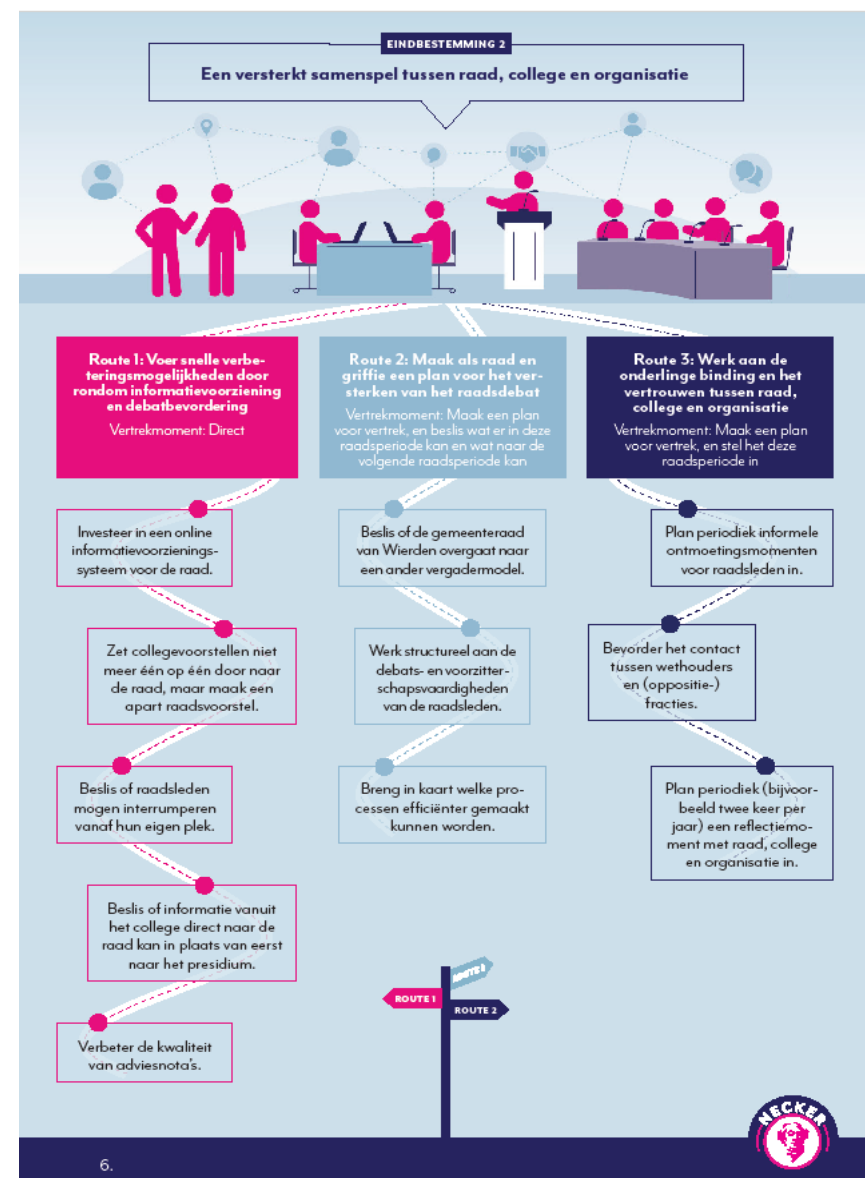
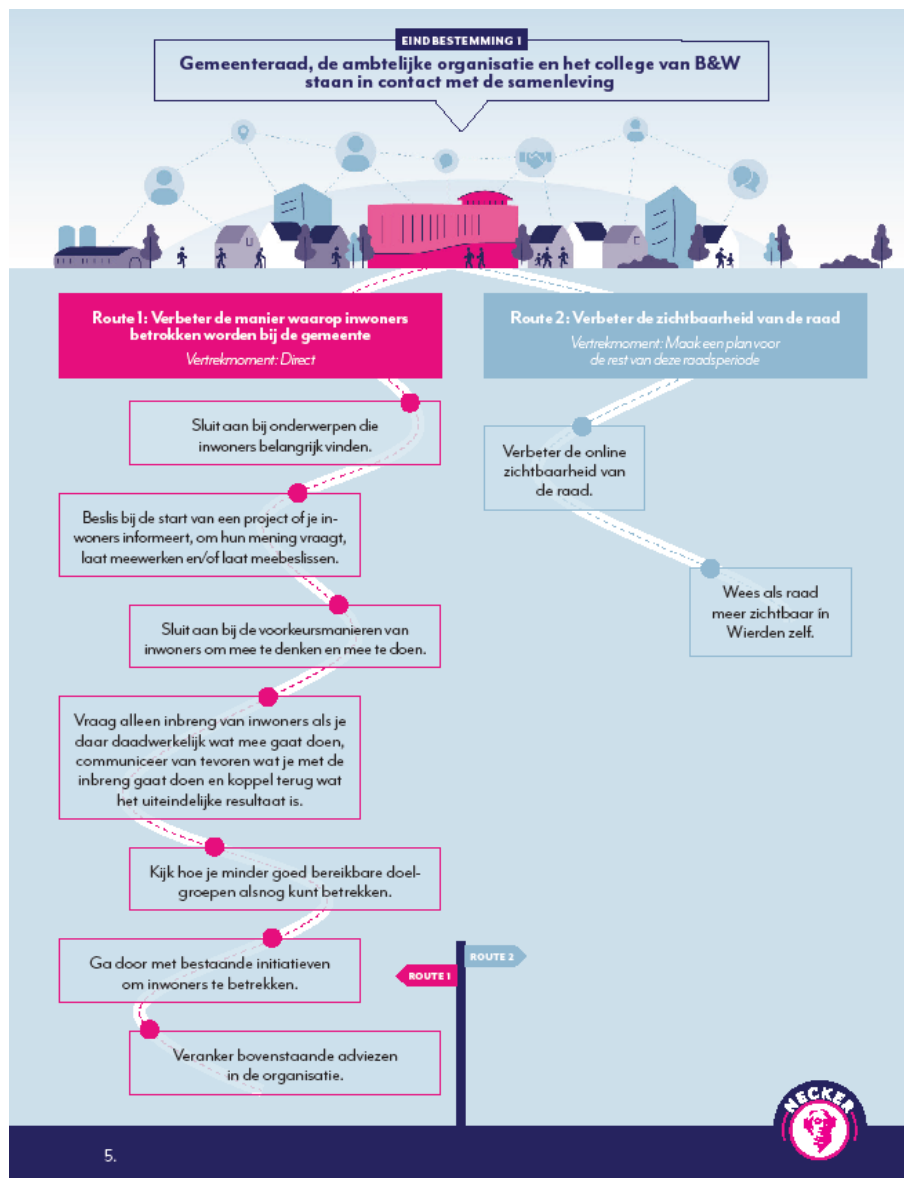

Routekaart Samenlevingsgericht besturen 2025-2028

Een meerjarige aanpak voor bestuurlijke ontwikkeling

Samenlevingsgericht besturen

Wij willen een gemeente zijn die dichtbij haar inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en belangengroepen staat. Een gemeente die goed luister, begrijpt wat er speelt en inspeelt op de behoeften. We willen in kansen denken en niet in bedreigingen. Ons doel is om de kloof tussen de gemeente en de samenleving verder te verkleinen. Deze ambities komen terug in ons koersdocument voor organisatieontwikkeling Expeditie Wierden, de Visie op Dienstverlening en de Toekomstvisie 'Thuis in de gemeente Wierden, dorpsleven met een groene stip op de horizon'.

De afgelopen jaren hebben al veel bereikt. Nu zetten we de volgende stap naar 'Samenlevingsgericht besturen'. Hoe kunnen we als gemeenteraad en college dit nog beter doen? En wat vraagt dit van onze organisatie?

In de eerste helft van 2024 hebben we kritisch gekeken naar wat goed gaat en waar we ons verder kunnen verbeteren. We organiseerden een raadsinformatiebijeenkomst, verstuurd een vragenlijst naar de gemeenteraad en voerden gesprekken met de wethouders, de burgemeester, het managementteam, de griffier, de gemeentesecretaris en de werkgroep werkwijze raad. Daarnaast hielden we een werkconferentie met de gemeenteraad en een vertegenwoordiging van de organisatie.

Uit deze gesprekken bleek dat zowel wij als de raad en de ambtelijke organisatie zich nog steeds willen inzetten voor bovengenoemd ambities. Ook betrokken we onze inwoners door hen via een online enquête om hun mening te vragen. De waardevolle input uit al deze bronnen heeft geleid tot de ontwikkeling van deze routekaart: een concreet plan van aanpak voor de komende jaren.

Op 14 januari jl. werd het concept van de routekaart ambtelijk toegelicht tijdens een tweede raadsinformatiebijeenkomst. Met deze routekaart zetten we samen

een belangrijke stap in de verdere ontwikkeling van onze bestuursstijl en samenwerking.

De 'Routekaart Samenlevingsgericht Besturen' heeft twee eindbestemmingen:

1. Beter contact met de lokale samenleving
2. Een sterker samenspel tussen raad, college en organisatie

We doen voorstellen om deze eindbestemmingen te realiseren. We maken daarbij gebruik van het advies van Necker (zie bijlage) die de voorbereiding van de routekaart heeft begeleid. Nadat de gemeenteraad een besluit heeft genomen over onze voorstellen maken we de routekaart definitief.

College van B&W

Eindbestemming 1: Beter contact met de samenleving

				2024	2025	2026	2027	2028
Route 1: Verbeter de manier waarop inwoners betrokken worden bij de gemeente	1. Sluit aan bij onderwerpen die inwoners interessant of belangrijk vinden	Adviezen overnemen en vastleggen in participatie- en communicatieplannen (PCP)	MT					
	2. Beslis bij de start van een project of je inwoners informeert, om hun mening vraagt, laat meewerken en/of laat meebeslissen							
	3. Sluit aan bij de voorkeursmanieren van inwoners om mee te denken/mee te doen							
	4. Vraag alleen inbreng van inwoners als je daar daadwerkelijk wat mee gaat doen, communiceer van tevoren wat je met de inbreng gaat doen en koppel terug wat het uiteindelijke resultaat is							
	5. Kijk hoe je minder goed bereikbare doelgroepen alsnog kunt betrekken	Advies overnemen en verkenning starten	BO			10.000		
	6. Ga door met bestaande initiatieven om inwoners te betrekken	Advies overnemen en aanvullen met:						
		a. Kinderraad voortzetten	Griffie		17.500	17.500	17.500	17.500
		b. Inwonerinitiatieven ‘Right to Challenge’ groenbeleidsplan	RBR			10.000	10.000	10.000
		c. Verkenning bewonersplatform	BO					
	7. Veranker bovenstaande adviezen in de organisatie	Advies overnemen en aanvullen met:						
a. Intern participatieteam samenstellen		BO						
b. Integraal wijkgericht werken		MT						
c. Benutten lokale kracht, zoals het verstevigen van de relatie met de Plaatselijke belangen		BO						
d. Verkenning online participatietools		BO						
e. Evaluatie Inspraak- en participatieverordening en Handreiking Inwonersparticipatie		BO						
Route 2: Verbeter de zichtbaarheid van de raad. Maak een uitvoeringsplan voor de rest van deze raadsperiode	1. Verbeter de online zichtbaarheid van de raad	Advies overnemen en uitvoeringsplan opstellen	Griffie					
	2. Wees als raad meer zichtbaar in de gemeente Wierden zelf							

BO = Bestuursondersteuning

Eindbestemming 2: Een versterkt samenspel tussen raad, college en organisatie

Adviezen Necker		Voorstellen Routekaart	Regie	Planning en kosten				
				2024	2025	2026	2027	2028
Route 1: Voer snelle verbeteringsmogelijkheden door rondom informatievoorziening en debatbevordering	1. Investeer in een online-informatievoorzieningssysteem voor de raad	Advies overnemen en een verkenning starten naar de mogelijkheden.	Griffie					
	2. Zet collegevoorstellen niet meer één op één door naar de raad, maar maak een apart raadsvoorstel	Advies overnemen	BO					
	3. Beslis of raadsleden mogen interrumpen vanaf hun eigen plek	Advies overnemen en besluiten interrumpen vanaf de eigen plek niet mogelijk te maken	Griffie					
	4. Beslis of informatie vanuit het college direct naar de raad kan in plaats van eerst naar het presidium	Advies overnemen en een plan opstellen	BO					
	5. Verbeter de kwaliteit van adviesnota's	Advies overnemen.	BO					
Route 2: Maak als raad en griffie een plan voor het verder verbeteren van het debat Vertrek: Maak een plan voor vertrek, en beslis wat er in deze raadsperiode kan en wat naar de volgende raadsperiode kan	1. Beslis of de gemeenteraad van Wierden overgaat naar een ander vergadermodel	Advies overnemen en een plan opstellen in 2026. Vooruitlopend hierop in 2025 een pilot starten met het gebruik van AI (ChatGPT) door raadsleden (valt onder punt 3).	Griffie			10.000		
	2. Werk structureel aan de debats- en voorzitterschapsvaardigheden van de raadsleden: werkgroep werkwijze raad							
	3. Breng in kaart welke processen efficiënter gemaakt kunnen worden							
Route 3: Werk aan de onderlinge binding en vertrouwen tussen raad, college en organisatie. Vertrek: Maak een plan voor vertrek, en stel het deze raadsperiode in.	1. Plan periodiek informele ontmoetingsmoment voor raadsleden.	Adviezen overnemen en een plan opstellen	Griffie					
	2. Bevorder het contact tussen wethouders en de raadsfracties.							
	3. Plan periodiek (bijvoorbeeld twee keer per jaar) een reflectiemoment met raad, college en organisatie in.							

BO = Bestuursondersteuning

Eindbestemming 1: beter contact met de samenleving

We werken voortdurend aan betere contacten met onze inwoners en ondernemers. We moedigen onze medewerkers aan om eigenaarschap te tonen en verbeteren onze werkprocessen. We besteden ook aandacht aan houding en gedrag, hoewel het soms moeilijk is om oude gewoontes te veranderen.

Onze dienstverlening staat dicht bij de mensen dan voorheen. We doen zoveel mogelijk digitaal, maar waar persoonlijk contact nodig is, zorgen we daarvoor. We streven ernaar om onze servicenormen te halen.

We groeien steeds meer als een netwerkgemeente die midden in de samenleving staat. We werken samen met inwoners, huishoudens, vrijwilligers, buurtinitiatieven, belangengroepen, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven, de gezondheidszorg, woningcorporaties, andere overheidsinstanties en regionale partners.

We maken steeds beter duidelijk hoe inwoners invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving. Tot nu toe hebben we vooral gefocust op het betrekken van inwoners bij gemeentelijke plannen en visies, en minder op initiatieven van inwoners zelf. We willen dat inwonersparticipatie een vanzelfsprekend onderdeel wordt van ons werk. Onze participatie- en communicatieplannen zijn hierbij belangrijk. Ook de toets volgens de Participatie- en inspraakverordening helpt ons hierbij. Wel merken we op dat niet iedereen zijn of haar zin kan krijgen. Uiteindelijk neemt vaak de gemeente een beslissing bij uiteenlopende belangen of meningen. Zij staat voor het algemeen belang.

We hebben al veel bereikt, maar we zijn er nog niet. Op onderdelen kan het beter. Dat constateert ook Necker. In contact staan met de samenleving is iets wat niet alleen raad, college en organisatie belangrijk vinden, maar inwoners zelf ook. Zij konden in een vragenlijst aangeven hoe ze betrokken willen zijn bij Wierden. Daarbij vond de overgrote meerderheid van de respondenten het

belangrijk dat inwoners mee kunnen denken en doen met de gemeente. De onderstaande twee routes helpen om de eindbestemming van goed contact te bereiken.

Route 1: Verbeter de manier waarop inwoners betrokken worden bij de gemeente

Advies Necker

Vertrekmoment: direct

Om te zorgen dat gemeente en samenleving met elkaar in contact staan, is het belangrijk inwoners te betrekken bij wat de gemeente doet. Dat sluit aan bij wat inwoners zelf willen: een groot deel van de respondenten van de inwonersenquête wil zeker meedenken en –doen met plannen van de gemeente en vindt daarnaast dat de gemeente inwoners meer moet aanmoedigen om betrokken te zijn. De gemeente Wierden kan een aantal acties uitvoeren om inwoners meer en beter te betrekken:

1. Sluit aan bij onderwerpen die inwoners interessant of belangrijk vinden

De belangrijkste reden voor respondenten om mee te willen denken en doen met de gemeente is als het een belangrijk onderwerp is. Respondenten vinden verkeer & mobiliteit, openbare ruimte, veiligheid en wonen & bouwen de vier belangrijkste onderwerpen. Ze denken graag mee op zowel beleidsniveau als op buurt- of wijkniveau.

2. Beslis bij de start van een project of je inwoners informeert, om hun mening vraagt, laat meewerken en/of laat meebeslissen

Inwoners kunnen op verschillende manieren betrokken worden bij plannen en projecten van de gemeente. Inwoners informeren is een basisvoorwaarde en sluit

ook aan bij wat respondenten willen: de meerderheid wil vooral betrokken zijn bij de gemeente door informatie te krijgen over gemeentelijke plannen. Daarnaast wil de meerderheid zijn mening kunnen geven over gemeentelijk beleid. Een kleiner deel wil ook samenwerken met de gemeente of meebeslissen. Niet ieder onderwerp leent zich voor iedere vorm van meedenken en -doen, maar zorg dat het een expliciete keuze vooraf is in plaats van een beslissing die in de loop van het project gemaakt wordt.

3. Sluit aan bij de voorkeursmanieren van inwoners om mee te denken en mee te doen

De voorkeursmethode van respondenten om mee te denken is de online vragenlijst; dat geldt zowel voor meedenken op wijk-/buurtniveau als op beleidsniveau. De bewonersavond is ook populair. Qua tijdsbesteding voor meedenken geven de respondenten de voorkeur aan een half uur tot 1 uur per week, gevolgd door 1-2 uur per week en minder dan een half uur per week. Kijk bij de start van een project dus niet alleen of je inwoners informeert, om hun mening vraagt of laat meewerken/-beslissen (actie 2), maar ook hoe je daarin vervolgens zo veel mogelijk kunt aansluiten op hun voorkeursmethode en -tijd.

4. Vraag alleen inbreng van inwoners als je daar daadwerkelijk wat mee gaat doen, communiceer van tevoren wat je met de inbreng gaat doen en koppel terug wat het uiteindelijke resultaat is

Respondenten willen meedenken met de gemeente onder de voorwaarde dat het ook echt dingen verandert. Niet alle respondenten hadden daar even positieve ervaringen mee: een deel van hen stelde in een open antwoord dat ze eerder via vragenlijsten of andere methoden inbreng hebben gegeven aan de gemeente, maar vervolgens nooit hebben gehoord of gezien dat er iets met hun inbreng gedaan is. Vraag dus alleen inbreng als je die echt gaat gebruiken, communiceer zo concreet mogelijk naar inwoners waar hun inbreng gebruikt gaat worden, en laat het uiteindelijke resultaat aan hen zien.

Voorstel routekaart: adviezen 1 t/m 4 overnemen

We betrekken deze adviezen bij de voorbereiding van participatie- en communicatieplannen (PCP). In een PCP leggen we vast waar de inwonerparticipatie over gaat, welke invloed inwoners hebben en welke stappen er worden gezet voordat er een besluit wordt genomen. Zodat het voor iedereen duidelijk is wat er mag worden verwacht. Hierbij kunnen ook afspraken worden gemaakt over de rol van raadsleden bij inwonerparticipatie. We volgen daarbij de Inspraak- en participatieverordening en de Handreiking Inwonerparticipatie. Bij grotere, complexere en/of maatschappelijk gevoelige opgaven leggen we het PCP voordat we starten ter informatie voor aan de gemeenteraad.

Regie: MT

5. Kijk hoe je minder goed bereikbare doelgroepen alsnog kunt betrekken

Niet alle doelgroepen bereik je even goed met de communicatie van de gemeente. Jongeren en jongvolwassenen bijvoorbeeld, maar ook minder digitaal vaardige doelgroepen, zoals ouderen. Maak een plan voor hoe je hen alsnog kunt bereiken. Kijk hiervoor eerst samen met organisaties uit Wierden die betrokken zijn bij deze doelgroepen wat geschikte manieren zijn om hen te bereiken. Check vervolgens bij de start van een project of een lastig bereikbare doelgroep een belangrijke stakeholder is. Er zal namelijk niet bij ieder project de tijd of het budget zijn voor extra inspanning om lastiger bereikbare doelgroepen te betrekken. Door de lastig bereikbare doelgroepen bij de start van een project in kaart te brengen, kun je een weloverwogen beslissing maken wanneer je wel die extra inspanning doet.

Voorstel routekaart: advies 5 overnemen

Voor jongeren van 12 tot 18 jaar is het jongerenwerk al actief bezig met het beter betrekken van deze groep. We willen breder verkennen hoe we deze en andere minder goed bereikbare groepen kunnen betrekken. Daarbij vinden we het

belangrijk dat deze groepen eerst wordt gevraagd of ze betrokken willen worden. Als er geen behoefte is, zien we geen noodzaak om in actie te komen.

We stellen voor een verkenning te starten in 2026 en incidenteel een bedrag van € 10.000 beschikbaar te stellen voor de inzet van externe deskundigheid en andere proceskosten. Dit voorstel kan worden opgenomen in de NMB 2026-2029.

Regie: Bestuursondersteuning

6. Ga door met bestaande initiatieven om inwoners te betrekken

Wierden heeft al een aantal initiatieven (gehad) om inwoners te betrekken bij de gemeente: de Kinderraad, het Right to Challenge bij het Groen Beleidsplan, de Denktank van inwoners en ondernemers die meegedacht hebben over de toekomstvisie en het digitale inwonersplatform Wierden praat mee. Zet deze initiatieven voort en ontwikkel ze door.

Voorstel routekaart: advies 6 overnemen en aanvullen met:

a. Kinderraad voortzetten

De Kinderraad is een groot succes. Deze raad geeft jonge kinderen tot 12 jaar een stem in het openbaar bestuur. We geloven dat wie de jeugd heeft, de toekomst heeft, en het helpt ons om hun ideeën mee te nemen. Hiervoor is in de Nota Meerjarenbeleid (NMB) 20025-2028 jaarlijks een bedrag van € 17.500 opgenomen voor de inzet van externe deskundigheid en andere proceskosten.

Regie: Griffie

b. Inwonersinitiatieven 'Right to Challenge' Groenbeleidsplan

We willen beter worden in het ondersteunen van inwonersinitiatieven. Het 'Right to Challenge' en andere initiatieven vergroten de betrokkenheid van

inwoners. Ze zorgen voor een sterkere gemeenschap door lokale kennis en creativiteit te benutten. Dit geeft inwoners de kans om met ideeën te komen, en wij helpen hen om deze te realiseren. We richten ons vanaf 2026 op 'Right to Challenge' toe bij de uitvoering van het Groen Beleidsplan, waarover de gemeenteraad in 2026 een besluit neemt.

We stellen voor vanaf 2026 structureel een bedrag van € 10.000 te reserveren voor de inzet van externe deskundigheid, communicatie-activiteiten en noodzakelijke regelingen (zoals een aansprakelijkheidsverzekering) en andere proceskosten. Dit voorstel kan worden opgenomen in de NMB 2026-2029.

Regie: RBR

c. Verkenning bewonersplatform inwonerparticipatie

Stel je een bewonersplatform voor dat de gemeente adviseert over hoe inwoners meer betrokken kunnen worden. Dit platform heeft voordelen. Het kan ertoe leiden dat inwoners zich meer betrokken voelen bij hun gemeenschap en een verscheidenheid aan meningen opleveren. Dit kan de gemeente helpen om betere beslissingen te nemen. Bovendien kunnen problemen en kansen sneller worden opgemerkt, en de communicatie tussen gemeente en inwoners verbeteren.

Maar er zijn ook nadelen. Te veel adviezen kunnen overweldigend zijn en de voortgang van projecten vertragen. Niet alle adviezen kunnen worden opgevolgd, wat soms tot frustratie leidt. Bovendien kan het platform veel kosten en tijd vergen om goed te kunnen functioneren.

Kortom, een bewonersplatform kan waardevolle inzichten en betrokkenheid bieden, maar het is belangrijk om het goed te beheren om de nadelen te beperken.

We stellen voor om in 2025 te verkennen of een bewonersplatform een goed idee is en hoe dat platform er dan uit moet zien.

Regie: Bestuursondersteuning

7. Veranker bovenstaande adviezen in de organisatie

Het risico van bovenstaande adviezen is dat het bij adviezen blijft en niet tot verandering in de organisatie leidt. Maak daarom een persoon of team verantwoordelijk voor het verder brengen van deze adviezen. Deze persoon of dit team kan de organisatie actief informeren over de adviezen, en de participatieverordening en -handleiding, de participatiekaders in collegevoorstellen en andere relevante (werk)documenten en formats erop aanpassen. Maak het zo concreet mogelijk, door bijvoorbeeld in een collegevoorstel of ander format al standaard checkvragen op te nemen als 'Ga je inwoners alleen informeren, om hun mening vragen, of mee laten doen/beslissen?' en 'Zijn er lastig bereikbare doelgroepen betrokken bij dit onderwerp en zo ja, hoe ga je die bereiken?'.

Voorstel routekaart: advies 7 overnemen en aanvullen met:

a. Intern inwonerparticipatieteam

Een participatieteam binnen de gemeente is belangrijk voor een goede inwonersbetrokkenheid. Het team denkt in een vroeg stadium na over inwonerparticipatie, coördineert tussen afdelingen en voorkomt problemen. Dit zorgt voor een soepelere uitvoering van projecten en zorgt ervoor dat de inwoners echt invloed hebben op gemeentelijke besluiten.

We stellen voor dit team per direct in te stellen en zo spoedig mogelijk te verankeren in besluitvormingsprocessen. In het team zitten medewerkers die direct met inwoners, ondernemers, belangengroepen en vele anderen te maken hebben. Het team komt één keer in de maand ongeveer één uur bij

elkaar, er worden ideeën uitgewisseld en werkafspraken gemaakt. Verdere uitwerking en afstemming vindt plaats in het dagelijkse werk.

Regie: Bestuursondersteuning

b. Integraal wijkgericht werken

We maken als gebruik van wijkscans om inzicht te krijgen in de sociale, gezondheids- en economische situatie van de verschillende wijken. In deze scans combineren we gegevens van onder andere de GGD, het CBS en lokale bronnen. Ze helpen om demografische gegevens, gezondheidsproblemen (zoals diabetes en mentale gezondheid), en andere uitdagingen zoals werkloosheid of eenzaamheid in kaart te brengen.

In de afgelopen jaren kijken we bij deze wijkscans steeds meer ook naar andere specifieke doelgroepen, zoals arbeidsmigranten, om de woon- en leefomstandigheden te verbeteren. We willen deze integrale aanpak van wijkgericht werken voortzetten en uitbouwen. Door nog meer dan voorheen verschillende thema's in een wijk tegelijk aan te pakken. Dit kan bijvoorbeeld ook gaan om de energietransitie, groen- of klimaatmaatregelen, ontmoetingsplekken, zorg voor elkaar en speelgelegenheden. We doen dit alleen als er behoefte is vanuit de wijk. Zonder betrokkenheid van de bewoners zullen de initiatieven minder effect hebben.

Regie: MT

c. Lokale kracht benutten

We werken met inwoners samen om maatschappelijke problemen op te lossen. We willen de kracht van kernen, buurtschappen en het buitengebied beter benutten. We willen inspelen op de energie die er is en het initiatief vanuit de samenleving laten komen.

Een actueel voorbeeld hiervan is het verbeteren van de samenwerking met de Plaatselijke belangen. We stellen voor om daarbij afspraken te maken over de samenwerking, zodat de verwachtingen helder zijn. We denken ook aan de mogelijkheid van wijkraden binnen de bebouwde kom van Enter en Wierden, met eigen aanspreekpunten in de organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk. In 2025 komen we met voorstellen om dit idee verder uit te werken.

Regie: Bestuursondersteuning

d. Verkenning online participatietools

Online participatietools kunnen de betrokkenheid van inwoners bij de gemeente vergroten door een breed publiek te bereiken en feedback efficiënt te verzamelen. Ze maken deelname op eigen tijd en vanaf elke locatie mogelijk, wat ook kosten bespaart. Echter, niet iedereen heeft toegang tot digitale middelen of is digitaal vaardig, wat kan leiden tot uitsluiting. Online-communicatie mist soms de persoonlijke benadering. Privacy zorgen en technische problemen kunnen ook belemmeringen vormen. Het is belangrijk om deze nadelen in overweging te nemen en te zorgen voor inclusieve deelname.

We stellen voor om in 2025 een verkenning te starten naar de mogelijkheden.

Regie: Bestuursondersteuning

e. Evaluatie Inspraak- en participatieverordening en Handreiking Inwonerparticipatie

In het najaar van 2024 is er ook een onlineversie van de Handreiking Inwonerparticipatie beschikbaar. We evalueren om de twee jaar: in 2025 en 2027.

Regie: Bestuursondersteuning

Route 2: Verbeter de zichtbaarheid van de raad

Advies Necker

Vertrekmoment: Maak een uitvoeringsplan voor de rest van deze raadsperiode

De raadsleden vertegenwoordigen de inwoners van Wierden: essentieel dus dat de raadsleden en inwoners goed met elkaar in contact staan. Van de respondenten zegt echter maar iets meer dan een kwart zich vertegenwoordigd te voelen door de gemeenteraad. In de toelichting die inwoners op dit antwoord geven, zeggen ze dat ze de raadsleden niet kennen, je ze weinig ziet en hoort, en dat ze niet het idee hebben dat raadsleden naar hen luisteren. Hoog tijd om te werken aan de zichtbaarheid van de raad: zo krijgen inwoners aan de ene kant een beter beeld van wat de raad allemaal doet en wat die voor hen kan betekenen, en krijgen raadsleden aan de andere kant een beter beeld van wat er onder de inwoners speelt. Er zijn twee acties:

1. Verbeter de online zichtbaarheid van de raad

Op dit moment is de enige plek waar de raad online zichtbaar is, op de website van de gemeente Wierden. Daar wordt alleen de essentiële informatie gedeeld. Een uitleg van hoe een raad werkt, met welke onderwerpen de raad zich bezighoudt en – wellicht het belangrijkste – met wat voor zaken inwoners bij de gemeenteraad terecht kunnen, ontbreekt. Ook heeft de raad geen social mediakanalen. Door die aan te maken, kun je een nieuw publiek kennis laten maken met het werk van de raad. Vergeet daarbij vooral de inzet van gesponsorde posts niet, om inwoners bijvoorbeeld uit te nodigen voor bijeenkomsten waar zij iets kunnen inbrengen.

2. Wees als raad meer zichtbaar in Wierden zelf

Maak als raad en griffie een plan om meer zichtbaar en benaderbaar te zijn in de gemeente zelf. Twee ideeën hiervoor:

- a. Maak het Open Huis meer samenlevingsgericht. Dat kan door vaker (maatschappelijke) organisaties, ondernemers, inwoners expliciet uit te nodigen en een rol te geven in het Open Huis. Maar het helpt ook om het Open Huis buiten het gemeentehuis te houden. Maak dit een terugkerend agendapunt in de agendacommissie, zodat het niet vrijblijvend blijft.
- b. Ga als raadsleden vaker de straat op om inwoners te spreken. Een mooie aanleiding daarvoor is als er een inwonersenquête uitstaat: ga met een iPad de straat op en loop de enquête met de inwoners door

Voorstel routekaart: adviezen 1 en 2 overnemen

We stellen voor om in de tweede helft van 2025 deze voorstellen uit te werken in het op te stellen raadscommunicatieplan.

De werkgroep werkwijze raad vindt dat daarbij ook de ambitievraag een rol speelt. Vind je het als raad genoeg dat inwoners je weten te vinden als dat nodig is? Of wil je voor zo veel mogelijk inwoners zichtbaar zijn?

Regie: Griffie

We geven de gemeenteraad alvast de volgende suggesties voor andere verbeteringen mee:

- Open dialoogsessies: bijeenkomsten waar inwoners hun ideeën en zorgen kunnen delen. Laagdrempelig en toegankelijk. Direct feedback geven en laten zien hoe hun input wordt meegenomen in de besluitvorming.
- Motie-markt: een bijeenkomst waar inwoners hun moties kunnen presenteren en bespreken. Dit helpt om hun voorstellen zichtbaar te maken en de betrokkenheid te vergroten.

Eindbestemming 2: een versterkt samenspel raad, college en organisatie

Samenlevingsgericht besturen betekent ook dat gekozen inwoners – gemeenteraadsleden – een sterke plek hebben in de besluitvorming. Dat vraagt om een steviger democratisch samenspel: daarbij heeft de raad een kaderstellende en controlerende rol, het college een beleidsvoorbereidende rol en de organisatie een adviserende en uitvoerende rol. De onderstaande routes helpen raad, college en organisaties hun rol beter te vervullen en strategischer te opereren.

Route 1: Voer snelle verbeteringsmogelijkheden door rondom informatievoorziening en debatbevordering

Advies Necker:

Vertrekmoment: Direct

Als het over belemmeringen gaat om je rol te pakken en strategisch te opereren, worden twee thema's vaak genoemd in Wierden: de informatievoorziening kan beter en het debat mag bevorderd worden. Dit zijn thema's die niet in een dag zijn opgelost. Wel zijn er een paar acties die Wierden direct kan uitvoeren om een eerste verbeterslag te maken. We hebben vijf acties op deze route:

1. Investeer in een online-informatievoorzieningssysteem voor de raad

Op dit moment is er geen online informatievoorziening voor de raad: de informatie wordt bij B&W-besluiten gevoegd of openbaar op de website geplaatst. Dit maakt het moeilijker voor raadsleden om de benodigde informatie te vinden en kost hun tijd, die ze juist zouden moeten besteden aan de inhoud van hun raadswerk. Investeer in een online-informatievoorzieningssysteem waarin raadsleden gestructureerd de benodigde informatie kunnen vinden.

Voorstel routekaart: advies 1 overnemen

We stellen voor in de tweede helft van 2025 een verkenning te starten naar de mogelijkheden en raadsleden als gebruikersgroep daarbij te betrekken. De uitkomst van deze verkenning kan worden opgenomen in het op te stellen raadscommunicatieplan.

Regie: Griffie

2. Zet collegevoorstellen niet meer één op één door naar de raad, maar maak een apart raadsvoorstel

Een raad moet voldoende informatie hebben om zijn sturende en controlerende rol te kunnen vervullen, maar ook en vooral relevante informatie. Met raadvorstellen in plaats van collegevoorstellen, krijgt de raad de informatie die voor hem van belang is en direct overzicht in de beslissing die van hem gevraagd wordt. Dit helpt de raad ook om strategisch en op hoofdlijnen te sturen.

Voorstel routekaart: advies 2 overnemen

We nemen dit aspect mee in het projectplan 'Duidelijke Taal'. In 2025 starten we met trainingen voor medewerkers. We herhalen de trainingen in 2027.

Regie: Bestuursondersteuning

3. Beslis of raadsleden mogen interromperen vanaf hun eigen plek

In Wierden moeten raadsleden naar voren lopen om te interromperen. Dat kan de snelheid uit het debat halen. Beslis of raadsleden interrupties voortaan vanaf hun plek mogen doen.

Voorstel routekaart: advies 3 overnemen en een besluit nemen

De werkgroep werkwijze raad stelt voor om de huidige werkwijze te handhaven en niet vanaf de eigen plek aan de raadstafel te interromperen. Hiervoor zijn

meerdere redenen. Het voorkomt in ieder geval verwarring en draagt bij aan een goed vergaderorde en -discipline.

Regie: Griffie

4. Beslis of informatie vanuit het college direct naar de raad kan in plaats van eerst naar het presidium

Informatie vanuit het college gaat nu eerst naar het presidium, waar het lang blijft hangen. Raadsleden hebben hierdoor minder tijd om zich in te lezen en binnen de fracties en tussen de fracties af te stemmen, wat de kwaliteit van het debat niet ten goede komt. Beslis of de informatie vanuit het college direct naar de hele raad kan; en zo niet, maak een plan om de informatie vanuit het presidium sneller bij de raad te krijgen.

Voorstel routekaart: advies 4 overnemen

We maken in de eerste helft van 2025 een plan om te bepalen welke informatie eerder naar de raad kan. Mogelijk kan niet alle informatie ook eerder openbaar worden. Op die manier hebben raadsleden ook meer tijd om eventueel informatie in te winnen bij de medewerkers. Medewerkers zouden ook aan kunnen schuiven tijdens de inforondes om technische vragen te beantwoorden.

Regie: Bestuursondersteuning

5. Verbeter de kwaliteit van adviesnota's

In adviesnota's zijn niet altijd alle kopjes gevuld. Wees daar scherper op. Ook kan het bij onderwerpen die complex zijn en/of al lang lopen, helpend zijn om historie toe te voegen en/of een factsheet toe te voegen. Voeg dit als optie in het format toe. Zo kan de raad op basis van juiste en volledige informatie beslissingen maken.

Voorstel routekaart: advies 5 overnemen

We nemen dit aspect mee in het projectplan 'Duidelijke Taal'. In 2025 starten we met trainingen voor medewerkers. We herhalen de trainingen in 2027.

Regie: Bestuursondersteuning

Route 2: Maak als raad en griffie een plan voor het versterken van het debat

Advies Necker:

Vertrekmoment: Maak een plan voor vertrek, en beslis wat er in deze raadsperiode kan en wat naar de volgende raadsperiode kan

Het verbeteren van de kwaliteit van het debat, vraagt ook om structurele veranderingen die meer gesprek en tijd vragen. Begin met dat gesprek en stel deadlines voor beslissingen. We zien drie acties.

1. Beslis of de gemeenteraad van Wierden overgaat naar een ander vergadermodel

De gemeenteraad wil graag efficiënter vergaderen, meer vanuit de kernwaarden debatteren en sturend zijn. Een nieuw vergadermodel zou daarbij kunnen helpen: het BOB-vergadermodel* werd vaak genoemd. Ga met elkaar in gesprek over het veranderen van het vergadermodel en zorg dat de uitkomst daarvan niet vrijblijvend is: kies om het vergadermodel wel of niet te veranderen. Denk ook aan de mogelijkheid om een nieuw vergadermodel eerst in een pilotfase uit te proberen.

* Het BOB-model is een methode voor vergaderen die helpt om helder besluiten te nemen. BOB staat voor Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming. Eerst

vormt de raad zich een beeld van het onderwerp, daarna worden oordelen gevormd en ten slotte wordt er een besluit genomen.

2. Werk structureel aan de debats- en voorzittersvaardigheden van de raadsleden

Raadsleden in Wierden vinden dat het debat beter en efficiënter kan. Vergaderingen duren bijvoorbeeld lang en er worden dubbele vragen gesteld. Goede debatvaardigheden en voorzittersvaardigheden helpen vergaderingen efficiënter en beter te maken. Bied raadsleden standaard een debat- en voorzitterstraining aan. Laat dit terugkomen bij de komst van nieuwe raadsleden en het aantreden van een nieuwe raad.

3. Breng in kaart welke processen efficiënter gemaakt kunnen worden

De gemeenteraad van Wierden stemt per bestemmingsplan: het zou een stuk efficiënter zijn om bestemmingsplannen waar geen bijzonderheden zijn direct af te hameren. Breng in kaart of er nog meer van soortgelijke processen zijn die efficiënter kunnen en maak een plan voor verbetering.

Voorstel routekaart: adviezen 1 t/m 3 overnemen

Wij stellen voor om in 2026 ná de verkiezingen een plan te maken en voor de inzet externe begeleiding/ deskundigheid incidenteel € 10.000 te reserveren. Dit voorstel kan terugkomen in de NMB 2026-2029. Vooruitlopend hierop stellen we voor in 2025 een pilot te starten voor het gebruik van AI (ChatGPT) door raadsleden. Met als doel om informatie sneller te kunnen verwerken en daarmee tijd te besparen.

Regie: Griffie

Recent zijn er al verbeteringen doorgevoerd, zoals de Lange Termijn Agenda en een procesbeschrijving voor moties. We geven de gemeenteraad alvast de volgende suggesties voor andere verbeteringen mee:

- Gebruik de Lange Termijn Agenda (LTA) om meer te sturen op de werkdruk voor de raad;
- Overweeg om raadsleden technische vragen te laten stellen aan ambtelijke adviseurs tijdens de inforonde (zonder camera);
- Overweeg om de ambtelijk adviseur plaats te laten nemen naast de portefeuillehouder tijdens de inforonde om technische vragen te beantwoorden;
- Werk met pilotfases om veranderingen eerst uit te proberen voordat ze definitief worden doorgevoerd.

Route 3: Werk aan de onderlinge binding en vertrouwen tussen raad, college en organisatie

Advies Necker:

Vertrekmoment: Maak een plan voor vertrek, en stel het deze raadsperiode in. Raadsleden van verschillende fracties spreken elkaar weinig informeel. Daar moet aan gewerkt worden: niet alleen omdat raadsleden zelf aangeven dat te missen, maar ook omdat een betere onderlinge binding de samenwerking kan verbeteren. Daar komt bij dat er in Wierden best sterk een gevoel kan leven van oppositie versus coalitie en de fracties in de oppositie niet altijd het gevoel hebben dat de wethouders ook hun wethouders zijn. Drie acties voor meer onderlinge binding en vertrouwen:

1. Plan periodiek informele ontmoetingsmomenten voor raadsleden in

Denk hierbij een eetmoment voor of een borrelmoment na een raadsvergadering en een uitje rond het zomerreces.

2. Bevorder het contact tussen wethouders en (oppositie-)fractie

In Wierden is het gebruikelijk dat wethouders vergaderingen van 'hun' fracties bezoeken, wat oppositiefracties een informatieachterstand geeft, zeker in hun beleving. Bij oppositiefracties is ook behoefte aan meer contact met wethouders. Kijk als bestuur hoe je het contact kunt bevorderen, door bijvoorbeeld periodiek bij fractievergaderingen aan te sluiten. Nodig daarnaast als (oppositie)fracties de wethouder zelf vaker uit voor een fractievergadering.

3. Plan periodiek (bijvoorbeeld twee keer per jaar) een reflectiemoment met raad, college en organisatie in

In het traject samenlevingsgericht besturen zijn raad, college en organisatie samengekomen om het een avond over hun samenwerking te hebben. Deelnemers gaven aan dat het goed was om het gesprek te voeren over hoe je bestuurt en samenwerkt in Wierden, en daarnaast te merken dat je vaak dichter bij elkaar staat dan je in eerste instantie dacht. Faciliteer de mogelijkheid om het goede gesprek te voeren: plan bijvoorbeeld twee keer per jaar een moment met raad, college en organisatie. Dat kan rondom deze routekaart: waar staan we nu, waar willen we naartoe en wat is daarvoor nodig?

Voorstel routekaart: adviezen 1 t/m 3 overnemen

We constateren dat de (werk)sfeer in zijn algemeenheid goed is, maar het kan natuurlijk altijd beter. We stellen voor om in 2025 hiervoor ideeën te verzamelen en deze op te nemen in het op te stellen raadscommunicatieplan.

De werkgroep werkwijze raad stelt ten aanzien van advies 2 (Bevorder het contact tussen wethouders en (oppositie-)fractie) alvast de volgende overlegvormen voor:

1. Rondje langs alle fracties (initiatief college):
Het college c.q. een portefeuillehouder benadert op eigen initiatief alle fracties (periodiek) om hen:
  - Afzonderlijk van elkaar bij te praten over één of meerdere onderwerpen en/of...
  - Bij te praten zonder agenda en alleen te investeren in de relatie.
2. Initiatief raadsfractie:
Een fractie kan een portefeuillehouder vragen om hen bij te praten over een bepaald onderwerp.

Regie: griffie.

Uitvoering, monitoring en evaluatie

Advies Necker

Zorg dat er een reisleader is: iemand (een persoon of een team) die het overzicht heeft over de hele reis, personen verantwoordelijk maakt voor routes en/of bijbehorende acties op de route, budget reserveert, deadlines stelt, de voortgang bewaakt en periodiek raad, college en organisatie informeert over de voortgang. Zorg ook dat er aan de start commitment is voor het reisplan bij bestuur, organisatie en griffie.

Uitvoering

Voor de uitvoering van de routekaart hebben verschillende onderdelen van de organisatie een verantwoordelijkheid. Dat wil niet zeggen dat dit organisatieonderdeel alleen opereert, maar wel de regie voor haar rekening neemt. Ook hebben we hier het uitvoeringsjaar aangegeven en een inschatting gemaakt van de kosten van externe deskundigheid. We doen het meeste zelf, maar waar de kennis en vaardigheden in de organisatie ontbreken, huren we externe begeleiding/deskundigheid in.

De planning in de routekaart is tot stand gekomen door de prioriteren op basis van drie criteria:

1. Basis op orde
We vinden het belangrijk dat we beginnen met de basis op orde te brengen. Zeker waar het gaat om eenvoudige aanpassingen die geen investering vragen, pakken we deze meteen op;
2. Voortzetten of afmaken waar we aan begonnen zijn:
We vinden het belangrijk om lopende activiteiten voort te zetten, zeker als deze een nadrukkelijke meerwaarde hebben. Zoals werken volgens de Handreiking Inwonerparticipatie, voorzetting van de Kinderraad en implementatie van recente procesverbeteringen (LTA en moties);
3. Beschikbaarheid en prioritering van ambtelijke inzet:
Iedere route en activiteiten leiden tot een claim op ambtelijke capaciteit in de organisatie. We stellen ook prioriteiten op basis van de beschikbaarheid van medewerkers in een bepaalde periode, waarbij we onze keuzes afstemmen op de inzet voor andere gemeentelijke opgaven in diezelfde periode.

De uitvoering van de routekaart wordt aangestuurd door de burgemeester (bestuurlijk opdrachtgever), de gemeentesecretaris (ambtelijk opdrachtgever) en de regisseur Bestuurlijke ontwikkeling (ambtelijk trekker). Zij worden ondersteund door een ambtelijk kernteam waarin medewerkers van verschillende afdelingen zitting hebben. Daarnaast heeft de werkgroep werkwijze raad een belangrijke klankbordfunctie.

Monitoring en evaluatie

In de Nota Meerjarenbeleid 2025-2028 hebben we aangekondigd dat we zullen investeren in monitoring en evaluatie van bestuurlijke vernieuwing. We verkennen de mogelijkheden om kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) te gebruiken om onze voortgang te meten. Hiervoor willen we zowel kwantitatieve methoden gebruiken, zoals enquêtes en statistische analyses, als kwalitatieve methoden, zoals interviews en klankbordgroepen.